

Slovo úvodem

Kdybychom se mávnutím kouzelného proutku ocitli na soutěži moderních gymnastek v průkopnických dobách, tedy v polovině padesátých let minulého století, viděli bychom na první pohled několik výrazných odlišností od současných závodů. V první řadě, žádná gymnastka by určitě necvičila v pestrobarevném trikotu se sukýnkou zdobenou flitry či kameny, ale měla by na sobě černý trikot (nebo později barevný trikot bez zdobení) s číslem na zádech. Její sestavu by na klavír doprovázel pán, který by hrál v tak rychlém tempu, aby se vešel do předepsaného limitu 1 – 1,30 minuty (dnes je délka nahrávky stanovena na 1,15 – 1,30 minuty a nově to nemusí být jen orchestrálka). Cvičilo by se na ploše 12x12 metrů bez koberce, zatímco v současnosti je koberec libovolné barvy o rozměru 13x13 metrů samozřejmostí, ba přímo nutností. Tehdejší gymnastka by musela zacvičit dvě povinné a dvě volné sestavy. Jak jedna povinná, tak volná sestava by byla bez náčiní, přičemž náčiní by si gymnastka mohla vybrat – švihadlo, obruč, míč o dvou velikostech, stuhu či dvě stuchy, závoj, praporec (současné závodnice mají náčiní předepsáno - švihadlo, obruč, míč, stuhu a kužele). Nad závodem by tehdy dohlíželi 4 rozhodčí, dnes jich je třikrát tolik...

Takových rozdílů a změn, kterými moderní gymnastika v uplynulých šedesáti letech prošla, bych mohla jmenovat celou řadu. Některé jsou viditelné více, jiné méně, pravdou však je, že moderní gymnastika se v proměnách času opravdu výrazně mění a vyvíjí.

Kam směřuje současná moderní gymnastika?

Moderní gymnastika na vrcholové úrovni je sportem, jehož technická náročnost se v posledních letech rok od roku zvyšovala. Kdo sleduje významné mezinárodní závody, může potvrdit, že světové výkony závodnic jsou často na hranici možného. I proto nová pravidla, která začala platit od 1. ledna letošního roku, reflektují potřebu vrátit moderní gymnastice její umělecký aspekt a kladou daleko větší důraz na taneční složku a osobitý umělecký výraz. Jde jistým způsobem o návrat ke kořenům moderní gymnastiky, které se koneckonců v češtině až do roku 1969 říkalo gymnastika umělecká.

Tento staronový směr je výzvou nejen pro vrcholové sportovkyně, ale také pro oddíly, které působí v celém Česku a v nichž se budoucí hvězdy teprve rodí. V České republice existuje 93 oddílů s 4300 členy a všechny jsou soustředěny do osmi oblastí (Praha, Jihočeská oblast, Severočeská oblast, Západočeská oblast, Východočeská oblast, Oblast Vysočina, Severomoravská oblast, Jihomoravská oblast). Na výše uvedená čísla se můžeme dívat kriticky i optimisticky. Kriticky proto, že zájem dětí není tak velký, jak velký je v Česku potenciál i historická zkušenost (například v roce 1966 existovalo v Československu 144 oddílů s 9687 členy), a optimisticky proto, že i přes různé možnosti trávení volného času, které současné děti mají, i nelehkou ekonomickou situací oddílů je stále v tělocvičnách živo. Stále zde pracují nadšení trenéři, rozhodčí, lékaři, další spolupracovníci, sponzoři i rodiče, kteří našemu sportu fandí a věnují mu svůj čas i finanční prostředky. Všem patří velký dík.

Moderní gymnastika vždycky byla a zůstane individuálním sportem, který vyžaduje velkou dřinu, pravidelnost, spoustu odříkání, ale současně vede děti od předškolního věku k ladnému pohybu, učí je trpělivosti a každodenní práci jim ukazuje, že dobrý výsledek a úspěch nejsou zadarmo. A proto je dobře, že i v letošním roce, ve kterém si připomínáme šedesát let existence našeho krásného sportu, moderní gymnastika stále žije - v podobě masového sportu pro děti a mládež, v podobě tréninkových středisek mládeže i české národní reprezentace, která hájí naše barvy na významných světových soutěžích, a v neposlední řadě i v podobě krásných a nezapomenutelných zážitků ze závodů na světové úrovni, jejichž součástí máme tu čest být.

Blanka Mlejnková, předsedkyně Českého svazu moderní gymnastiky

Monika Mičková, mistryně ČR 2012

Počátky vzniku moderní gymnastiky

Moderní gymnastika, v počátku označovaná pojmem „umělecká gymnastika“, se v Československu začala formovat na začátku 50. let minulého století. Vycházela z tradic české a slovenské tělesné výchovy žen a ze zkušeností tanečních a rytmických škol, které se věnovaly klasickému tanci. Rozvíjela se také pod vlivem umělecké gymnastiky v zemích tehdejšího Sovětského svazu, kde se umělecká gymnastika začala utvářet kolem roku 1930.

Historické milníky české (československé) moderní gymnastiky

1953: Vznik ústřední komise umělecké gymnastiky

Kdyby měla moderní gymnastika svůj křestní list, bylo by na něm prosincové datum roku 1953. Tehdy vznikla první komise umělecké gymnastiky při sekci sportovní gymnastiky. První předsedkyní byla Miroslava Burianová. V této době se tvořil obsah umělecké gymnastiky a její organizační zajištění. V roce 1954 se konala první celostátní porada členů komise umělecké gymnastiky, ze které vzešly pokyny pro podzimní celorepublikovou soutěž pódiových skladeb. V Karlínském divadle v Praze se na ní představilo 29 družstev se skladbami různého charakteru – tanečními, baletními, rytmickými a akrobatickými.

1955: První celostátní soutěž v jednotlivkyních

Historicky prvního závodu jednotlivkyň se zúčastnilo 29 žen ze 7 krajů a 31 dorostenek z 9 krajů. Byly vypsaný i dvě kategorie žaček. Mezi dorostenkami zvítězila Hana Machatová (trénovala ji Jarmila Slezáková), která později zazářila i na mezinárodním poli. Vítězkou v kategorii žen se stala Alena Chylíková (Toušová), jejíž trenérkou byla Libuše Plisková.

1956: První celostátní školení trenérek v Prešově s účastí 30 krajských zástupkyň

1957: První školení rozhodčích

1958: První úřední mistrovství republiky v Karlových Varech

Konalo se 15. června a v pětiboji startovalo 19 závodnic ze 4 krajů. Tituly získaly Dagmar Šťastná a Alena Toušová.

1960: První účast československých reprezentantek na mezinárodních závodech

Jednalo se o první mezinárodní trojutkání v umělecké gymnastice v Bulharsku. Zvítězily reprezentantky Sovětského svazu, naše závodnice byly druhé, třetí skončily Bulharky.

1962: První televizní přenos, snaha o osamostatnění umělecké gymnastiky

Umělecká gymnastika se snažila o osamostatnění a „odtržení“ od sportovní gymnastiky. Významnou roli v tomto procesu sehrálo exhibiční vystoupení pro technickou komisi Mezinárodní gymnastické federace FIG při mistrovství světa ve sportovní gymnastice v roce 1962. Na základě těchto ukázek byla umělecká gymnastika přijata za řádného člena FIG, byl také schválen návrh uspořádat první mistrovství světa v umělecké gymnastice v Budapešti v roce 1963.

V roce 1962 byla umělecká gymnastika poprvé přenášena Československou televizí, když odvysílala přenos z Poháru Československé televize, který se uskutečnil na Slovensku.

1963: Ustanoven samostatný Svaz umělecké gymnastiky v Československu

Předsedkyní se stala Dagmar Páclová.

1965: Největší československý úspěch na pražském mistrovství světa v Praze

Hana Sitnianská se stala absolutní mistryní světa. A další titul mistryně světa přidala ve finále cvičení s náčiním, bez náčiní vybojovala bronz. Na 3. místě ve víceboji skončila Hana Machatová, na 4. Jana Běrová. Soutěžilo se ve čtyřboji – povinná a volná sestava bez náčiní, volná sestava s míčem a se švihadlem. Tribuny byly nabitě, televizní přenos černobílý, noviny plné gymnastiky.

1967: Společné skladby byly zařazeny do světových soutěží a Češky získaly stříbro na MS

Společné skladby byly určeny pro 6 cvičenek s náčiním. Na mistrovství světa 1967 se naše společná skladba autorky a trenérky Květy Černé v konkurenci 11 zemí umístila na krásném druhém místě. V jednotlivkyních se Hana Sitnianská stala mistryní světa ve cvičení se švihadlem, sestry Machatovy skončily v Kodani v první desítku.

1969: „Umělecká gymnastika“ se mění na „moderní gymnastiku“

Název přijal Československý svaz umělecké gymnastiky z podnětu FIG. Platí od 1.1.1969 a používá se dodnes.

1978: První mistrovství Evropy v moderní gymnastice

Konalo se v Madridu. Československo reprezentovala Daniela Bošanská, která ve víceboji obsadila 4. místo a 2. byla v sestavě se stuhou. Osmá se ve víceboji umístila Iveta Havlíčková. Na bronzové medaile dosáhly naše ženy ve společné skladbě se šesti obručemi.

1980: Moderní gymnastika poprvé na olympijských hrách

Na OH v Moskvě se moderní gymnastika poprvé předvedla jako ukázkový sport. Bylo to představení úspěšné, takže za 4 roky v Los Angeles měla moderní gymnastika svoji olympijskou premiéru, bohužel bez československé účasti. Olympijskou atmosféru zažily naše gymnastiky v Soulu v roce 1988 (Oulehlová, Sokolovská), v Barceloně 1992 (Oulehlová, Šrámková), v Atlantě 1996 (Oulehlová, Šebestová), v Aténách 2004 (Červenková). Historicky nejlepším českým umístěním je 8. místo Lenky Oulehlové, svěřenkyně trenérky Zdenky Schinzelové, v Barceloně.

1993: Rozdělení republiky – nové svazy

1. lednem 1993 vznikly dva samostatné svazy a česká i slovenská moderní gymnastika se vydaly vlastními cestami. Od roku 2003 pořádají společně v jednom termínu i místě mistrovství ČR a mistrovství SR – střídavě jeden rok v České republice a následující rok ve Slovenské republice.

2006: Světová gymnastika v České republice

Od tohoto roku se celkem sedmkrát uskutečnila významná světová soutěž Grand Prix Brno v moderní gymnastice. Grand Prix bude letos poosmé pořádat brněnský klub SK TART MS v říjnu 2013. Tento mezinárodní závod je vynikající příležitostí vidět v České republice olympijské medailistky a závodnice ze světové špičky a každoročně ho navštíví kolem 2000 diváků.

2013: Ocenění pro rozhodčí na OH v Londýně

Blanka Mlejnková byla vyhlášena nejlepší rozhodčí moderní gymnastiky na OH v Londýně.

Mistryně 1958 - 2012

Mistryně Československa ve víceboji

Dagmar Šťastná
Alena Toušová
Jiřina Machatová
Dagmar Šťastná
Dagmar Šťastná
Dagmar Šťastná
Hana Machatová
Dagmar Šťastná
Hana Machatová
Hana Machatová
Zdena Mlynářová
Hana Sitnianská
Hana Sitnianská
Julie Pekeländerová
Marcela Klíngerová
Marcela Klíngerová
Marcela Klíngerová
Alena Baťková
Marcela Klíngerová
Taťána Mrenová
Iveta Havlíčková

Daniela Bošanská
Daniela Bošanská
Daniela Bošanská
Šárka Baťková
Šárka Baťková
Zuzana Záveská
Libuše Mojžíšová
Daniela Záhorovská
Jana Zapletalová
Andrea Koppová
Denisa Sokolovská
Lenka Oulehlová
Lenka Oulehlová
Jana Veselá
Lenka Oulehlová

Mistryně České republiky ve víceboji

Lenka Oulehlová
Lenka Oulehlová
Lenka Oulehlová
Lenka Oulehlová
Lucie Bárková
Andrea Šebestová
Žaneta Černošlávková
Kristýna Kalábová
Žaneta Černošlávková
Kateřina Kopáčová
Kateřina Kopáčová
Dominika Červenková
Dominika Červenková
Iva Mendlíková
Iva Mendlíková
Nela Radiměřská
Nela Radiměřská
Nataly Hamříková
Monika Míčková
Monika Míčková